

FÓRUM

A véleménynyilvánítás szabadsága és a blaszfémia – határvonalak a különböző kultúrákban

A konferencia előadásai alapján készült tanulmányok elé

Salman Rushdie, dán karikatúrabotrány, *Charlie Hebdo*. Ami talán elsőként eszünkbe jut ezekről, a vallási fanatizmus és a terror. Az igazolhatatlan gyilkosságok mögött azonban egy másik, jóval árnyaltabb és érzékenyebb kérdés is a közbeszéd tárgyává vált az utóbbi időben. Ez a blaszfémia megítélése, viszonya a szabad véleménynyilvánításhoz az internet korában, ahol az egy mástól távol lévő kultúrák közötti nézetkülönbségek egyre inkább a felszínre kerülnek az internet globalizáló hatása által.

A Franciaországi Ösztöndíjasok Egyesülete és a Magyar Tudományos Akadémia Médiatudományi Kutatócsoportja – együttműködésben a Budapesti Francia Intézettel – konferenciát szervezett a kérdéstről, melynek célja az volt, hogy a köznapi viták felszíne alá nézve, több aspektusból megvizsgálva segítsék elő a közös gondolkozást egy érzékeny és fontos társadalmi kérdésben: meddig terjed a véleménynyilvánítás szabadsága mint alapjog szemben a vallásnyilvánítás (blaszfémia) erkölcsi, illetve akár jogi tilalmával? Ezek a határvonalak minden kultúrában és jogrendszerben máshol húzódnak. A nagy kérdés, hogy miként kezelhető ez a rendkívül érzékeny probléma az internet korában, ahol megszűnnek a határok, ahol a kultúrák konfrontációja sok területen szinte elkerülhetetlennek tűnik.

A kérdés feltevése azt feltételezné, hogy egy pusztán jogi, alapjogi dilemmáról van szó. Ez azonban koránt sincs így. A kérdést kontextusába kell helyezni, meg kell vizsgálni filozófiai, történelmi szemszögből, és több kultúra szemüvegén keresztül egyaránt. A konferencia szervezőelve tehát a kérdés több oldalról való megközelítése lett, elhagyva a vita alapjának alkalmatlan talajt jelentő, prejudikációból táplálkozó általánosításokat.

A 2015. október 30-án a Budapesti Francia Intézetben megrendezett konferenciát Éric Fournier, Franciaország magyarországi nagykövete nyitotta meg. Az alapvetéseket Trócsányi László igazságügyi miniszter és egyetemi tanár, valamint Koltay András egyetemi docens plenáris előadása fektette le. Ezt követően a kérdést két panelbeszélgetés tárgyalta tovább. Első körben filozófiai, történelmi szempontok alapján közeledtek az előadók a blaszfémia kérdéséhez, a második pedig jogi szempontból vizsgálta, hogy az egyes államokban hol húzódik a határ a véleménynyilvánítás szabadsága és a blaszfémia között.

Az előadások alapján készült tanulmányokat pedig a következőkben közöljük.

BARTÓKI-GÖNCZY BALÁZS

elnök

Franciaországi Ösztöndíjasok Egyesülete